

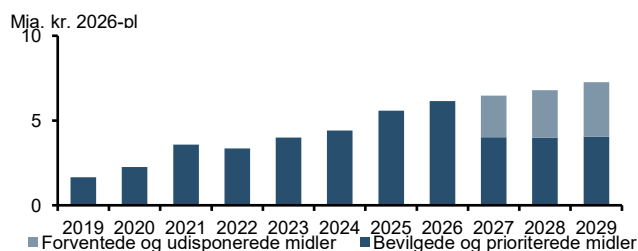
Danmark kan få mere ud af de flerårige forsknings- og innovationsinvesteringer

Aftalerne for Forskning og Innovation 2026-2029 markerer med de flerårige midler på udvalgte områder et kærekommment paradigmeskifte i dansk forsknings- og innovationspolitik (Fol-politik). Det giver mulighed for strategiske og langsigtede investeringer i opbygningen af forskningskapacitet og -infrastruktur. DFIR vurderer, at der med fordel kan udvikles konkrete og transparente planer for udmøntning af midlerne inden for de overordnede politiske prioriteter frem for åbne opslag og lobbyarbejde. Processen kan baseres på en systematisk tilgang med inddragelse af en bred kreds af aktører. Danmark kan her lade sig inspirere af flere internationale modeller.

I de politiske aftaler fra november 2026 blev det besluttet at afsætte midler til flerårige Fol-prioriteter for 12,3 mia. kr. i 2026-2029 fordelt over tre temaer: 1) Danmarks sikkerhed: Kritiske teknologier og forsvarsforskning, 2) Ansvar for den grønne omstilling og 3) Sundhed og Life Science som markant dansk styrkeposition. Hvert tema omfatter en række mere specifikke - men fortsat generelle - prioriteter med beløb på 1 til 300 mio. kr. årligt.

Lidt over halvdelen af de flerårige midler udmøntes af Innovationsfonden med fokus på især kritisk og grøn teknologi, mens DFF skal udmønte en femtedel af midlerne med særligt fokus på sundhedsforskning. De resterende flerårige midler udmøntes af enkelte ministerier, udviklings- og demonstrationsprogrammerne eller direkte til forskningsinstitutionerne, udvalgte centre samt European Space Agency (ESA). Foruden de flerårige midler til de tre områder tildeles universiteterne knap 4 mia. kr. til forskning og innovation fordelt over 2026-2029.

Figur 1 Udviklingen i forskningsreserven, 2019-2029, mia. kr. 2026-pl.

Kilde: Uddannelses- og Forskningsministeriet, Finansministeriet og egne beregninger.

Det er godt at politikerne tager ansvar. Det er et klart signal om politisk vilje til at forpligte sig til at investere i Fol på langt sigt og giver mulighed for en strategisk opbygning af forskningskapaciteter og -infrastruktur. Det er nu op til de

ansvarlige ministerier og udmøntende fonde at angive retningen inden for rammerne af de brede flerårige politiske prioriteringer. Det vil i DFIR's optik kunne understøttes af systematiske processer med fokus på en konkretisering af de strategiske prioriteringer og med inddragelse af interessenter i danske Fol-miljøer og sektorer.

De danske erfaringer hermed er dog begrænsede. Kataloget FORSK2015, FORSK2020 og FORSK2025¹ satte fokus på fremtidens forskningsområder gennem involvering af en bred interessentkreds og dannede i en årrække grundlag for politiske prioriteringer i forskningsreserven. Kataloget var dog for generiske til reelt at understøtte de politiske prioriteringer og er af samme grund udfaset. Innovationsfonden har også gjort sig erfaringer med udvikling af roadmaps med fælles planer for hvordan dansk Fol kan bidrage til at nå de fire grønne missioner, der blev lanceret i "Fremtidens grønne løsninger".² Processen for udviklingen af de fire roadmaps var præget af opstartsvanskeligheder, men har efter DFIR's vurdering bidraget til en fælles forståelse og retning på tværs af offentlige og private aktører. Udover de nationale erfaringer kan Danmark lade sig inspirere af erfaringer fra udlandet.

Internationale erfaringer og modeller

I OECD's STI Outlook 2025³ fremhæves en række internationale eksempler til inspiration. I DFIR's optik skal udviklingen af en dansk model tage udgangspunkt i tre dimensioner, nemlig processens formål, format og forankring.

Formål. For det første skal der tages stilling til processens overordnede formål. Det kan, som med de førnævnte roadmaps, handle om at etablere en plan for, hvordan Danmark opbygger kapacitet og netværk på områder, der er politisk prioriterede eller kritiske for Danmarks sikkerhed og autonomi fx inden for AI-, rum- og forsvarsteknologi. Det kan også have til formål at udbygge eksisterende styrkepositioner inden for fx life science og velfærdsteknologi. Et sådan formål kan have en kortere investeringshorisont, der understøtter dyb specialisering. Endelig kan formålet være at identificere fremtidens potentialer. Et sådant fokus forudsætter en langsigtet horisont for investeringer i infrastruktur og kapacitetsopbygning.

Format. Det er også afgørende at tage stilling til processens format i form af frekvens og involvering af aktører i Fol-systemet. Hyppige iterationer reducerer risikoen for afkoblede prioriteringer og muliggør løbende tilpasning af

strategien. Nye og umodne teknologier kan hurtigt optages i strategien, mens teknologier, der ikke indfrier forventningerne, kan udfases. Længerevarende processer giver omvendt mulighed for en dybere analytisk forankring og kan sætte fokus på langsigtede investeringer og visioner. Processerne kan endvidere variere i forhold til involvering af aktører og tage form af mere overfladiske scanninger uden involvering af Fol-systemet eller mere dybdegående analyser med inddragelse af en bredere interessentkreds. *Scanning af scanninger* tilbyder lavintensive overblik baseret på lignende analyser fra andre lande. Det kan give en bred horisont, men begrænset analytisk dybde og kobling til nationale behov og aktører. *Horisont scanning* omfatter analyser af nationale og internationale publikationer, patenter, investeringstrends og politiske signaler. Det bruges i fx Storbritannien, Japan og Tyskland, hvor teknologiradarer opdateres hyppigt og danner grundlag for systematiske policy-briefings. Endelig bygger mere dybdegående analyser på involvering af aktører på tværs af Fol-systemet. *Strategiske fremsyn* omfatter udviklingen af plausible fremtids-scenarier, risici og afhængigheder. Foruden trendanalyser omfatter det workshops med videninstitutioner, virksomheder og innovationsfremmeaktører, hvor feltet af identificerede scenarier, teknologier og udviklingstendenser indsnævres. Det bidrager samtidig til etableringen af en fælles forståelse, retning og netværk på tværs af Fol-systemet. Strategiske fremsyn anvendes fx i EU's Foresight-on-Demand, der understøtter Europa-Kommissionens strategiske Fol-politiske beslutninger samt i Finland, hvor strategiske fremsyn indgår i regeringens politikudvikling og i udmøntende myndigheders porteføljestyring.

Forankring. Endelig har den institutionelle forankring af processen betydning for resultaternes anvendelse. Placeres ansvaret i centraladministrationen kan det sikre transparens i nationale prioriteringer og understøtte det politiske mandat. Det sikrer i vid udstrækning politisk retning og et signal om politisk vilje til at følge op med investeringer. En decentral forankring styrker derimod mulighederne for, at indsigterne omsættes til at understøtte koordinering og partnerskaber på tværs af sektorer. I Finland er processerne forankret både i centraladministrationen og på det operationelle niveau. I centraladministrationen går fremsynsenheden på tværs af flere ministerier og understøtter udviklingen af regeringens Fol-politik. På det udmøntende niveau har Business Finland gjort sig erfaringer med en model, hvor strategisk fremsyn er tæt koblet til udmøntningen af midler og porteføljestyring. Det giver tydeligere pejlemærker for finansiering, partnerskaber og udviklingsspor med feedback mellem strategi og praksis, men kræver løbende opdatering og ressourcer.

En national forankring af strategiske prioriteringer

I Danmark kan fx Innovationsfonden med inddragelse af Fol-miljøerne udvikle investeringsstrategier for de 6,6 mia.

kr., som fonden skal udmønte over de næste fire år inden for de overordnede og politisk definerede temaer. Strategierne bør sætte de danske investeringer i en international kontekst, så vi sikrer de bedste rammer for international positionering samt europæisk og nordisk samarbejde. Fonden kan her lade sig inspirere af Business Finland og egne erfaringer med udviklingen af roadmaps for de grønne missioner. De internationale erfaringer peger på, at det kan styrke beslutningsgrundlagets kvalitet, bidrage til opbygning af kapacitet og infrastruktur foruden etablering af partnerskaber og koordinering på tværs af Fol-miljøer og sektorer. Det kan samtidig sikre agilitet i investeringerne, idet programmernes udvikling kan følges tæt i dialog med Fol-miljøerne. På sigt kan processen integreres i centraladministrationen som grundlag for de politiske prioriteringer i fremtidige forskningsreserveforhandlinger. Det kan samtidig sikre transparens og begrænse de særinteresser, der tidligere er blevet fremhævet i kritikken af forskningsreserveforhandlingerne.⁴ Tilgangen kan også anvendes i udviklingen og opdateringen af Danmarks sektorstrategier, herunder fx i en strategi for dansk forsvarsindustri.

Det er naturligvis afgørende, at processerne ikke forbliver en bureaukratisk øvelse, der blot reproducerer eksisterende viden uden reelle prioriteringsanvisninger. Processen vil derfor med fordel kunne komplementeres med en styrket koordinering af universiteternes forsknings- og innovationsaktiviteter efter nederlandsk forbillede, som DFIR tidligere har foreslået.⁵ Begge initiativer kan øge koordinationen og reducere den interne konkurrence og dermed styrke Danmarks internationale position.

Yderligere oplysninger:

Frede Blaabjerg

Formand for DFIR
Telefon: 21 29 24 54
E-mail: fbl@et.aau.dk

Mette Birkedal Bruun

Næstformand for DFIR
Telefon: 24 87 46 48
E-mail: mbb@teol.ku.dk

Noter

¹ UFM (2017). [FORSK2025 – fremtidens løfterige forskningsområder](#).

² UFM (2020). [Fremtidens grønne løsninger](#).

³ OECD (2025). [Science, Technology and Innovation Outlook 2025](#).

⁴ DFIR (2025). [DFIRbrief 58: Forenklet styring af universiteterne](#).

⁵ DEA (2024). [Forskningsreservens størrelse og struktur over tid](#), KDVS (2024). [Dansk strategisk forskning – nu og i fremtiden](#).